

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 29. 3. 2022 o dovoláních, která podali obvinění 1. [REDAKCE], nar. [REDAKCE] ve [REDAKCE], bytem [REDAKCE], 2. [REDAKCE], nar. [REDAKCE] v [REDAKCE], bytem [REDAKCE], ul. [REDAKCE], a 3. [REDAKCE], nar. [REDAKCE] v [REDAKCE], bytem [REDAKCE] proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2020, sp. zn. 7 To 89/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Mostě pod sp. zn. 42 T 20/2011, takto:

I. Podle § 265k odst. 1 tr. ř. se rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2020, sp. zn. 7 To 89/2020, i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Mostě ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 42 T 20/2011, **zrušují**.

II. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se současně **zrušují** také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

III. Podle § 223 odst. 1 tr. ř. per analogiam se z důvodu podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání obviněných

1. [REDAKCE], nar. [REDAKCE] ve [REDAKCE], bytem [REDAKCE],
2. [REDAKCE], nar. [REDAKCE] v [REDAKCE], bytem [REDAKCE] ul. [REDAKCE],
3. [REDAKCE], nar. [REDAKCE], bytem [REDAKCE],

pro skutek spočívající v tom, že dne [REDAKCE] při pořádání ohlášeného veřejného mítinku *Dělnické strany sociální spravedlnosti* v [REDAKCE] hodin v [REDAKCE] na [REDAKCE] okres [REDAKCE], a následně od [REDAKCE] hodin v [REDAKCE], na [REDAKCE] za účasti veřejnosti, si [REDAKCE] s logem rozpuštěné politické *Dělnické strany*, a to [REDAKCE] s červeným ozubeným kolem na bílém pozadí s černými iniciály „DS“ uvnitř, přičemž tato symbolika podle rozsudku Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 17. 2. 2010, č. j. Pst. 1/2009-348, jímž byla tato politická strana zakázána, odkazuje na symboliku hitlerovské organizace *Deutsche Arbeitsfront* a byla používána též nacistickým hnutím *Hammerskinheads*, českým neonacistickým hnutím *Národní odpor* a dalšími neonacistickými uskupeními,

v němž byl obžalobou státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Mostě ze dne 11. 2. 2011, sp. zn. 2 ZT 398/2010, spatřován přečin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku,

zastavuje, neboť trestní stíhání je promlčeno.

Odůvodnění:

I.

1. Rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 42 T 20/2011, byli obvinění [REDAKCE] (dále jen „obvinění“ nebo „dovolatele“), uznáni vinnými přečinem založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustili tím, že:

„dne [REDAKCE] na ohlášeném veřejném mítinku Dělnické strany sociální spravedlnosti okolo [REDAKCE] hodin v [REDAKCE] a následně od [REDAKCE] hodin v [REDAKCE] [REDAKCE] za účasti veřejnosti, si [REDAKCE] s logem rozpuštěné politické Dělnické strany, a to [REDAKCE] s červeným ozubeným kolem na bílém pozadí s černými iniciály „DS“ uvnitř, přičemž tato symbolika odkazuje na symboliku hitlerovské organizace Deutsche Arbeitsfront a byla používána též nacistickým hnutím Hammerskinheads, českým neonacistickým hnutím Národní odpor a dalšími neonacistickými uskupeními.“

2. Za to byli odsouzeni (každý z nich) podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku jim (každému z nich) byl výkon trestu odnětí svobody podmíněně odložen a podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku stanovena zkušební doba v trvání 1 roku.

3. O odvoláních, která proti tomuto rozsudku podali všichni obvinění a státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Mostě, bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2020, sp. zn. 7 To 89/2020. Podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. byl k odvolání státního zástupce napadený rozsudek zrušen ve výroku o trestech ohledně všech obviněných a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obvinění (každý z nich) byli odsouzeni podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 12 měsíců, jehož výkon jim (každému z nich) byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku. Odvolání obviněných byla podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

II.

4. Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem podali všichni tři obvinění prostřednictvím svého společného obhájce dovolání, přičemž uplatnili dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

5. V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku uvedli, že jejich trestní stíhání mělo být zastaveno z důvodu promlčení trestní odpovědnosti, neboť prakticky stejný skutek byl v případě obviněných [REDAKCE] společně s dalším obviněným [REDAKCE] posouzen jako přečin podle § 404 tr. zákoníku v řízení vedeném Obvodním soudem pro Prahu 3 pod sp. zn. 25 T 32/2012. Stejně bylo toto jednání kvalifikováno i v případě mladistvé [REDAKCE] v řízení vedeném Okresním soudem [REDAKCE] pod sp. zn. [REDAKCE]. Tvrzení krajského soudu, že přísnější kvalifikace je přílehavější, nemůže obstát.

6. Za stěžejní bod své obhajoby pokládali to, že se při svém jednání spolehli na široce prezentované výroky soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Ph. D. (jednali tak v právním omylu), předsedy senátu, jenž rozhodl o rozpuštění Dělnické strany

a který upozorňoval, že jejím rozpuštěním se její název nebo symbolika nestávají „zakázanými“. Není pravda, že by obvinění vytrhávali tento výrok z kontextu, jeho zjevný smysl se naopak pokouší dezinterpretovat napadený rozsudek.

7. Namítli rovněž, že soudy nižších stupňů se nedokázaly vypořádat s otázkou jejich motivu. Nepropagovali žádné zákonem zapovězené hnutí (a neprojevovali k němu ani sympatie), nýbrž demonstrovali nesouhlas s rozpuštěním Dělnické strany, k čemuž logicky použili její [REDAKCE].

8. Nalézací i odvolací soud podle nich opřely své posouzení o znalecký posudek zpracovaný vyloučeným znalcem PhDr. Janem Borisem Uhlířem, Ph.D. Že tento znalec měl být pro zvláštní poměr k věci vyloučen, si povšiml i Nejvyšší soud v jiné trestní věci, tj. v usnesení ze dne 25. 4. 2018, sp. zn. 8 Tdo 819/2015. Ačkoliv toto usnesení bylo zrušeno Ústavním soudem, stalo se tak z procesních důvodů a otázka posouzení podjatosti znalcem nebyla nálezem Ústavního soudu ani traktována, ani dotčena.

9. Obvinění také vznesli námitku subsidiarity trestní represe. Odvolací soud se podle nich pokouší argumentovat, že jejich jednání, ke kterému došlo v říjnu 2010, vykazuje i po 11 letech takový stupeň společenské škodlivosti, že je nutné proti nim postupovat prostředky trestního práva. S tím se nemohou ztotožnit. Fakticky nástupnická strana – Dělnická strana sociální spravedlnosti – z politické mapy v mezidobí prakticky zmizela a na tom nic nemění ani sporadický úspěch některého z jejích kandidátů v komunálních volbách. Pokud jednání obviněných společensky škodlivé bylo, pak této škodlivosti pozbylo a bylo na místě postupovat podle § 65 tr. zákona a konstatovat zánik trestnosti jednání obviněných.

10. Závěrem dovolatelé navrhli, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí, případně aby sám ve věci rozhodl a jejich trestní stíhání zastavil, popřípadě je rozsudkem zprostil obžaloby.

11. K tomuto dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který uvedl, že pokud jde o námitky obviněných směřující proti kvalifikaci skutku jako přečinu podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku a nikoli jako přečinu podle § 404 tr. zákoníku, pak tvrzené nedostatky se staly hlavním okruhem předešlé rozhodovací činnosti soudů nižších instancí. Odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně je sice na hranici akceptovatelnosti z hlediska § 125 odst. 1 tr. ř., nicméně ve spojení s rozsudkem odvolacího soudu lze ještě zde vyložené právní úvahy přijmout.

12. Dále státní zástupce poznamenal, že nelze povšechně konstatovat, že [REDAKCE] závadové symboliky může být trestněprávně postihována výlučně jako trestný čin podle § 404 tr. zákoníku. [REDAKCE] Dělnické strany byl obviněnými [REDAKCE] na mítinku v odpoledních hodinách na veřejném prostranství, na který měl volný přístup široký okruh lidí. Jsou to faktor účelu a typu akce, členství obviněných, načasování jejich jednání včetně kontinuity na řízení o rozpuštění Dělnické strany, umístění akce a komunikační zprostředkování závadové symboliky, které v souhrnu podporují přítomnost úmyslu obviněných ovlivnit další osoby, resp. získat pro hnutí nové stoupence a šířit jeho ideologii.

13. Státní zástupce rovněž nastínil, že nelze ani přisvědčit námitce, že se soudy nedokázaly vypořádat s otázkou motivu jejich jednání, kterým pouze demonstrovali nesouhlas s rozpuštěním Dělnické strany. V projednávané věci neměl pochybnosti o naplnění subjektivní stránky přečinu podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku. Je zjevné, že zvolenou formulací obvinění zpochybňovali v první řadě hodnocení skutkových zjištění soudů nižších stupňů, a proto

taková námitka vykazuje procesní charakter a nenaplnuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

14. Námitka obviněných týkající se možného právního omylu, jestliže při svém jednání spoléhali na mediálně prezentované výroky doc. JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Ph.D. předsedy senátu Nejvyššího správního soudu, může podle státního zástupce naplňovat obviněnými zvolený dovolací důvod. Považoval ji však za neopodstatněnou. Obvinění se zřejmě hodlali dovolávat negativního právního omylu. V podaném dovolání však není dostatečně specifikováno, k jaké skutečnosti se má tento negativní právní omyl adresně vztahovat. Chybí v něm rovněž označení zájmových výroků, kterým měl být přikládán očekávaný význam z pohledu námitek o existenci právního omylu. Je možné se proto omezit na konstatování, že v odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o rozpuštění Dělnické strany nejsou formulovány úvahy, na jejichž podkladě by mohlo být vyvoláno zdání o beztrestnosti používání závadové symboliky Dělnické strany.

15. Námitka, že se soudy opřely o znalecký posudek zpracovaný vyloučeným znalcem PhDr. Janem Borisem Uhlířem, Ph.D., představuje výhradu procesní povahy. Stejnou námitku uplatnili obvinění v odvolání, přičemž odvolací soud se s ní vypořádal. Jestliže obvinění nadále poukazují na argumentaci o vyloučení jmenovaného znalce ve věci vedené u Nejvyššího soudu pod sp. zn. 8 Tdo 819/2015, pak státní zástupce uvedl, že se jednalo o odlišnou kauzu, jejíž „záběh“ se vztahoval k vydání knihy „[redacted]“. Pokud uvedené usnesení Nejvyššího soudu obsahovalo kritické posouzení poměru znalce k věci, vyjadřovalo se ke konkrétní situaci, vůči které byl shledáván osobní vztah znalce k otázkám spojeným s nacionalismem. Státní zástupce přitom zvýraznil výňatek z nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2019, sp. zn. I. ÚS 2832/18, který „si přidržel interpretační dosah“, že vysoká odbornost, specializace, ani přesvědčení znalce o správnosti toho, že je určité jednání prohlášeno zákonem za trestné, nemůže být důvodem pro vyloučení znalce. Jak vyplývá ze seznamu znalců vedeného ministerstvem spravedlnosti ČR, jmenovaný znalec je stále zapsán ve stejném oboru znaleckého oprávnění se specializací právě na nacismus. Argumentace Nejvyššího soudu k podjatosti uvedeného znalce je spjatá s předmětem tehdejšího trestního řízení, a proto nemůže být přenositelná na nyní posuzovanou věc.

16. Státní zástupce pak ještě konstatoval, že pod deklarovaný dovolací důvod je možné podřadit taktéž námitku obviněných k nerespektování zásady subsidiarity trestní represe, avšak tato námitka je neopodstatněná. Poukázal na výklad podle stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr., s tím, že ve věci obviněných nebyla zjištěna žádná okolnost, která by vyřazovala stíhaný skutek ze skupiny běžně se vyskytujících trestných činů. Založení trestní odpovědnosti se vztahuje k jednání obviněných, které bylo označeno za trestné v době jeho spáchání. Pokud odkazovali na § 65 tr. zákona, tak skutek byl kvalifikován podle nové právní úpravy, která nezná institut zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Některé případy, na které by mohl předtím dopadat § 65 tr. zákona, by bylo možno překlenout tzv. procesním korektivem podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. ř., pro což zde však nebyly dány podmínky. Časový odstup od spáchání trestné činnosti byl adekvátně zohledněn v rámci soudní individualizace trestu.

17. Závěrem proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání odmítl podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. a takto rozhodl podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. Dále vyjádřil svůj souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiných rozhodnutí Nejvyššího soudu, než jsou uvedena v § 265r odst. 1 písm. a), b) tr. ř. [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

18. K vyjádření státního zástupce obvinění podali repliku, v níž uvedli, že státní zástupce nijak nezpochybnil důvodnost podaného dovolání. Je podle nich faktem, že nalézací soud se vymezil vůči účelovosti rekvalifikace skutku a vyjádřil svůj nesouhlas s ní. V tomto kontextu nechápou rezervované vyjádření státního zástupce. Pokračovali, že vyjádření a výroky předsedy senátu Nejvyššího správního soudu JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Ph.D., byly v procesním diskursu opakovaně traktovány a příslušné důkazy v listinné formě založeny, a proto nebylo je nutno znovu in extenso citovat, jak se chybně domnívá státní zástupce. Tím by mohlo dojít ke zkreslení a dezinterpretaci významu provedeného důkazu. Zcela zavádějící úvaha se týká znalce Jana B. Uhlíře. To, že pro jeho vyloučení svědčilo v jiném řízení více důvodů, nemění ničeho na tom, co bylo Nejvyšším soudem judikováno. Jako dostatečný důkaz by samostatně obstál jak jeho poměr k otázce nacionálního socialismu, tak zjištění, jak se tento znalec sám vyjádřil ke knižní publikaci, jež byla předmětem zmíněného trestního řízení. Zcela bez významu jsou úvahy o tom, že je tato osoba stále zapsána na seznamu znalců. Je-li zde zvláštní poměr znalce k nacionálnímu socialismu, nijak to nedopadá na jeho způsobilost podat nestranný posudek v případech, jež se týkají jiných extrémistických hnutí, příkladmo Komunistické strany Československa. Rovněž tak úvahy o potřebnosti trestní represe jejich jednání jsou liché a není třeba se jimi zabývat nad rámec konstatování, že skutečným deliktem, pro který byli postaveni před soud, není tento skutek, nýbrž jejich někdejší působení v Dělnické straně, které však nebylo možno postihnout přímo. Proto na svém dovolání v celém rozsahu trvají.

19. Současně s replikou k vyjádření státního zástupce obvinění vznesli námitku podjatosti vůči všem členům „designovaného“ senátu z důvodu jejich členství v předlistopadové komunistické straně. Poznamenává se, že o této námitce podjatosti rozhodl Nejvyšší soud usnesením ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 7 Td 57/2021, tak že soudci příslušní k rozhodnutí věci nejsou podle § 30 odst. 1 tr. ř. vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci dovolání obviněných proti výše uvedenému rozhodnutí odvolacího soudu.

III.

20. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnými osobami, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům.

21. Dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2020, sp. zn. 7 To 89/2020, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř. Obvinění jsou osobami oprávněnými k podání dovolání podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podali prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

22. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze podřadit pod (uplatněný) důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

23. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) [dříve – do 31. 12. 2021 – písm. g)] tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv

z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání podaném s oporou o tento dovolací důvod hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud zde tedy musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení, a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

24. Obecně pak platí, že obsah konkrétních uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení tohoto dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

IV.

25. Protože argumentace obsažená v dovolání obviněných je ve své podstatě (s výjimkou námitky, že soudy opřely své závěry o znalecký posudek zpracovaný vyloučeným znalcem PhDr. Janem Borisem Uhlířem, Ph.D.) podřaditelná pod obsahové vymezení uplatněného dovolacího důvodu, přičemž ji není možno pokládat za takovou, o níž by bylo lze rozhodnout způsobem upraveným v § 265i odst. 1 tr. ř., tj. formou odmítnutí podaného dovolání, přezkoumal na jejím podkladě Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené rozhodnutí i řízení jemu předcházející a dospěl k následujícím závěrům.

26. Obvinění primárně ve svém mimořádném opravném prostředku zpochybnili právní závěr soudů nižších stupňů, jež skutek popsany ve výroku rozsudku nalézacího soudu kvalifikovaly jako přečin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku. Podle jejich přesvědčení tato skutková zjištění nenaplnila znaky uvedeného trestného činu, nýbrž pouze znaky přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 tr. zákoníku, a trestní stíhání by mělo být zastaveno z důvodu promlčení trestní odpovědnosti.

27. K této námitce je na místě nejprve připomenout zákonnou úpravu a judikaturu na danou problematiku se vztahující.

28. Trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.

29. Trestného činu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 tr. zákoníku se dopustí, kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1 tr. zákoníku.

30. O problematice těchto dvou trestných činů a rozdílech mezi nimi podrobně pojednal Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 5. 6. 2019, sp. zn. 8 Tdo 314/2019, přičemž vzhledem k rozsahu tohoto výkladu považuje zde za vhodné prezentovat vybrané pasáže z uvedeného rozhodnutí.

31. *Trestní zákoník v tomto případě [trestný čin založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 tr. zákoníku] chrání základní lidská a občanská práva a svobody, rovnoprávnost lidí bez rozdílu rasy, národnosti, náboženské příslušnosti, sociální příslušnosti a původu, a to ve smyslu článku 3 odst. 1 Listiny základních lidských práv a svobod (dále „Listina“), vyslovujícího zákaz diskriminace*

a svobodnou volbu národnosti. U tohoto trestného činu je poskytována ochrana proti takovým jednáním, jež vedou k potlačení základních lidských a občanských práv a svobod, rovnoprávnosti lidí bez rozdílu rasy, národnosti, náboženské příslušnosti, sociální příslušnosti a původu, a to založením, podporou a propagací hnutí, které směřuje k potlačení těchto práv. Za takové hnutí se obecně považuje skupina osob alespoň částečně organizovaná, byť třeba formálně neregistrovaná, směřující k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásající rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, která má alespoň zřetelné kontury, společné postoje a orientaci zaměřenou na dosažení některého v § 403 odst. 1 tr. zákoníku uvedeného cíle. Pro naplnění znaků této skutkové podstaty je tedy nutné, aby hnutí existovalo v době, kdy je pachatel podporoval či propagoval [srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 11/2007 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek].

32. *K jednotlivým formám, které § 403 odst. 1 tr. zákoníku po objektivní stránce vymezuje, je vhodné připomenout, že „potlačení“ spočívá v tom, že pachatel brání, aby předmětné projevy byly svobodně vyjadřovány, „podpora“ takového hnutí může mít různou podobu, buď materiální (např. poskytnutí finančních darů, technických prostředků apod.) nebo morální (např. získávání přívrženců, umožnění publikace jeho záměrů či ideologie atd.), a spočívá v jednání, které má takové hnutí posílit, popřípadě získat mu další přívržence a „propagací“ ... se rozumí veřejné uvádění takového hnutí nebo jeho ideologie a záměrů ve známost, doporučování jim zastávaných či prosazovaných myšlenek a názorů apod. Propagace může být uskutečňována jak otevřeně, tak i skrytě prostřednictvím publikace či jiného uveřejňování názorů, záměrů, ideologie takového hnutí, ale i prostřednictvím knih, obrazů či jiných uměleckých děl. Nepožaduje se zjištění konkrétního ovlivnění některého z existujících extremistických hnutí, ale tento trestný čin postihuje již samotný fakt podpory a propagace hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť. Jednou z takových forem může být i publikace knihy. Vzhledem k tomu, že jde o tiskovinu, je-li kniha tiskem vydána, jde o znak kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu spočívajícímu ve spáchání činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným podobně účinným způsobem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 337/2002).*

33. *Ve vztahu k objektu trestného činu [Přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 tr. zákoníku] platí to samé, co u trestného činu podle § 403 tr. zákoníku. Projevem sympatií je zde nutno rozumět vyjádření pozitivního vztahu či obdivu k hnutí, jak bylo výše definováno. U tohoto trestného činu se však nevyžaduje získávání pro hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka další přívržence či jiné posilování jeho pozic. Z hlediska naplnění zákonných znaků trestného činu podle § 404 tr. zákoníku tedy není rozhodující, že jednání pachatele přímo nesměřuje k ovlivňování jiných osob. Projevovat sympatie ve smyslu citovaného ustanovení lze i tím, že pachatel nosí symboly takových hnutí (např. odznaky, nášivky, části oděvu s tištěnými znaky jako trička, čepice, ale i tetování či nápisy na holém těle). Z hlediska subjektivní stránky, která předpokládá zavinění ve formě úmyslu, musí být pachatel (fyzická nebo právnická osoba) veden úmyslem veřejně projevovat sympatie k určitému neonacistickému hnutí (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140-421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3506; z judikatury srov. například rozhodnutí ESLP A. V. proti Maďarsku, ze dne 8. 7. 2008, stížnost č. 33629/06, či rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. T 1416 v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu).*

34. Nejvyšší soud se výkladem a aplikací daných zákonných ustanovení zabýval i v dalších rozhodnutích, z nichž považuje za vhodné zmínit následující.

35. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1469/2011, „[z]a veřejný projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka ve smyslu ustanovení § 261 tr. zák. (nyní § 404 tr. zákoníku) je třeba považovat jednání pachatele, který se za přítomnosti nejméně tři dalších osob (rozdílných od spolupachatelů) nechá vyfotografovat se specifickými symboly charakteristickými pro některá historicky nedemokratická hnutí (např. s vlajkou nacistického Německa obsahující hákový kříž – svastiku, přičemž má současně šikmo vztyčenou pravici s otevřenou dlaní a napnutými prsty k nacistickému pozdravu, tzv. hajlování), pokud si je vědom povahy a významu těchto symbolů a jejich používání některými existujícími hnutími zjevně navazujícími např. na nacismus (srov. stanovisko pod č. 11/2007 Sb. rozh. tr.).“

36. Ve svém usnesení ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 6 Tdo 914/2014, Nejvyšší soud vyslovil, že „... pokud obviněný opakovaně před hosty restaurace zdvihl svou nataženou pravou ruku, přičemž vykřikoval heslo „Sieg Heil“ přičemž v uvedeném jednání pokračoval i před hlídkou Policie ČR a vykřikoval hesla „Sieg Heil“ a „Heil Hitler“, naplnil všechny znaky přečinu projevu sympatií k hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka. K naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 404 tr. zákoníku není nezbytné zcela přesně (individuálním názvem) označit některou ze současných neonacistických či neofašistických organizací, k níž by se měl pachatel konkrétně hlásit nebo jí veřejně projevovat sympatie.“

37. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 6 Tdo 1122/2011, „Projevem sympatií ve smyslu ustanovení § 404 tr. zákoníku je nutno rozumět vyjádření pozitivního vztahu či obdivu k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka, což lze i tím, že pachatel nosí symboly takových hnutí (např. odznaky, nášivky, části oděvů s tištěnými znaky jako trička, čepice, ale i tetování či nápisy na holém těle). Typickým příkladem je užívání nacistických symbolů a hesel (hákový kříž nebo zdvižená pravice – hitlerovský pozdrav). Z hlediska naplnění zákonných znaků trestného činu podle § 404 tr. zákoníku není rozhodující, že jednání pachatele přímo nesměřuje k ovlivňování jiných osob (viz Šámal P. a kol., Trestní zákoník II., Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 3201 a str. 3207).“

38. Na základě těchto východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti zmíněné námitky obviněných.

39. Ze skutkové věty výroku odsuzujícího rozsudku lze zjistit, že soudy shledaly naplnění znaků přečinu podle § 403 tr. zákoníku v tom, že obvinění si na veřejném mítinku politické strany [redacted] s logem rozpuštěné politické strany (Dělnické strany), jehož symbolika odkazuje na (zkráceně řečeno) na symboliku nacistických a neonacistických organizací a hnutí (tj. na závadovou symboliku).

40. Jakkoli především odvolacímu soudu nelze upřít snahu o patřičné posouzení takto zjištěného skutku, Nejvyšší soud se však s přijatým právním závěrem neztotožnil. Tento právní závěr vztažený k citovanému skutkovému vymezení jednání dovolatelů nemůže přijmout, neboť vybočil z mantinelů opřených o teoretická východiska a ustálených v soudní praxi, jak jsou vyjádřeny shora.

41. Jak již řečeno, ze skutkové věty výroku rozsudku soudu prvního stupně potvrzeného co do viny obviněných rozsudkem odvolacího soudu plyne, že obvinění se omezili toliko na [redacted] se závadovou symbolikou, aniž by se dopustili jakéhokoli jiného (ať už verbálního či neverbálního) jednání. Takové počínání není podle

presvědčení Nejvyššího soudu právě se zřetelem k výše rozvedeným teoretickým východiskům a konkrétní aplikační praxi na místě posoudit jako jednání, jež by bylo možno označit za podporu či propagaci hnutí, které prokazatelně směřovalo k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásalo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob. Odpovídá totiž nošení symbolu hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (např. odznaky, nášivky, části oděvů s tištěnými znaky jako trička, čepice, ale i tetování či nápisy na holém těle). Není rozdílu mezi tím, že obvinění [redacted] a tím, kdy je [redacted] například na tričku. V obojím případě jde totiž o zviditelnění závadového symbolu vyjadřující sympatie pachatele k označenému hnutí. Stejně tak je možné, aby [redacted] byl umístěn na těle pachatele (například omotán okolo těla), a tričko se [redacted]. Popsaným způsobem tedy obvinění vyjádřili veřejně kladný vztah - sympatie k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka.

42. V daných souvislostech není od věci připomenout i komentář k ustanovení § 404 tr. zákoníku publikovaný nakladatelstvím Wolters Kluwer ČR, a.s. v systému ASPI, podle něhož projev sympatií ke shora uvedenému hnutí bude spočívat ve vyjádření kladného vztahu k uvedenému hnutí od prostého souhlasu s jeho idejemi až po vyjádření chvály či obdivu na jeho adresu. Projev sympatií může mít různé podoby od slovního komentáře, skandování hesel, vytvoření díla na jeho oslavu (výtvarného, hudebního, slovesného), až po nošení jeho hesel, znaků či symbolů na oděvu (nášivky, odznaky, čepice, stejnokroje), ale může být i ve formě tetování na části těla běžně viditelné dalšími osobami nebo užívání nacistického pozdravu (tzv. hajlování).

43. Pokud obvinění tvrdí, že pouze protestovali proti rozpuštění Dělnické strany, pak taková námitka obstát nemůže. Obvinění si museli být vědomi toho, že svým jednáním ([redacted] s logem rozpuštěné Dělnické strany) dávají zřetelně najevo své sympatie nejen k této politické straně, která byla rozpuštěna právě z důvodu nezákonné činnosti a programu, jak podrobně popsáno v rozhodnutí o jejím rozpuštění, nýbrž i k dalším, a to v době jejich činu existujícím, hnutím téhož charakteru. Mj. jak upozornil odvolací soud, na rozpuštěnou Dělnickou stranu navazovala nástupnická Dělnická strana sociální spravedlnosti, která s ní byla v té době spjata personálně i programově. Přitom symbolika, kterou popsáním způsobem veřejně prezentovali, nejenže odkazuje na symboliku hitlerovské organizace Deutsche Arbeitsfront, ale byla používána též nacistickým hnutím Hammerskinheads, českým neonacistickým hnutím Národní odpor a dalšími neonacistickými uskupeními. Obvinění tedy (když nelze pochybovat ani o jejich aktivním volním vztahu ke způsobení následku relevantního pro trestní právo) úmyslně vyjadřovali sympatie k existujícímu hnutí, které směřuje k vyvolávání národnostní, rasové, etnické a sociální nesnášenlivosti, ke vzbuzení nenávisti k různým etnickým a sociálním skupinám a potlačování rovnoprávnosti občanů. Na tomto závěru ničeho nemění jejich odkaz na vyjádření soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Vojtěcha Šimíčka, k čemuž postačí konstatovat, že s tímto argumentem se akceptovatelným způsobem vypořádal odvolací soud.

44. Z rozvedených důvodů plyne, že soudy nižších stupňů pochybily, pokud posuzovaný skutek kvalifikovaly jako přečin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku. Skutek měl být správně kvalifikován jako přečin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 tr. zákoníku. Při uvedených zjištěních dospěl Nejvyšší soud k poznatku, že rozhodnutí soudů obou stupňů nemohou pro označenou vadu v právním posouzení jimi učiněných

skutkových zjištění zakládající existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obstát.

45. Následně se proto zabýval otázkou, zda vzhledem k plynutí času nedošlo k zániku trestní odpovědnosti obviněných z důvodu promlčení. Podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. totiž trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání promlčeno.

46. Podle § 34 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež činí pět let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně tři léta. Podle § 34 odst. 2 tr. zákoníku promlčecí doba počíná běžet u trestných činů, u nichž je znakem účinek anebo u nichž je účinek znakem kvalifikované skutkové podstaty, od okamžiku, kdy takový účinek nastal; u ostatních trestných činů počíná běžet promlčecí doba od ukončení jednání. Účastníkovi počíná běžet promlčecí doba od ukončení činu hlavního pachatele. V odstavci 3 téhož ustanovení jsou určeny doby, které se nezapočítávají do promlčecí doby (aplikace tohoto zákonného ustanovení nepřicházela v daném případě do úvahy).

Podle § 34 odst. 4 tr. zákoníku se promlčecí doba se přerušuje

a) zahájením trestního stíhání pro trestný čin, o jehož promlčení jde, jakož i po něm následujícím vzetím do vazby, vydáním příkazu k zatčení, podáním žádosti o zajištění vyžádání osoby z cizího státu, vydáním evropského zatýkacího rozkazu, podáním obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, návrhu na potrestání, vyhlášením odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nebo doručení trestního příkazu pro takový trestný čin obviněnému, nebo

b) spáchal-li pachatel v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější.

Podle odstavce 5 téhož ustanovení přerušением promlčecí doby počíná promlčecí doba nová.

47. Vzhledem k tomu, že trestný čin (přečin) podle § 404 tr. zákoníku je sankcionován trestem odnětí svobody na šest měsíců až tři léta, zaniká trestní odpovědnost za tento trestný čin uplynutím promlčecí doby, jež činí pět let. Podle § 139 tr. zákoníku, kde tento zákon spojuje s uplynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její začátek. Posuzovaný skutek se stal dne [redacted]. Obviněným tak počala v souladu s danými zákonnými ustanoveními běžet promlčecí doba. Je ovšem třeba uvést, že u všech obviněných došlo (opakovaně) k přerušení promlčecí doby. Usnesením ze dne [redacted] bylo zahájeno jejich trestní stíhání (usnesení o zahájení trestního stíhání bylo doručeno obviněným [redacted] a [redacted] dne [redacted], obviněné [redacted] dne [redacted], dne [redacted] obvinění [redacted] spáchali přečin podle § 404 tr. zákoníku, pro který byli odsouzeni rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 16. 7. 2012, sp. zn. 25 T 32/2012, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 8. 11. 2012, sp. zn. 6 To 486/2012. Dne 26. 4. 2011 byl v posuzované věci vydán trestní příkaz Okresního soudu v Mostě č. j. 42 T 20/2011-203, který byl doručen [redacted] a [redacted]. Dne [redacted] byl Okresním soudem v Mostě vydán příkaz k zatčení obviněného [redacted], který byl zatčen dne [redacted], přičemž téhož dne mu byl uvedený trestní příkaz doručen. Tento trestní příkaz byl zrušen, neboť proti němu obvinění podali odpor. Od této doby až do doby vyhlášení odsuzujícího rozsudku ze dne 9. 10. 2019 nedošlo k takovému úkonu či spáchání činu, který běh dané doby přerušil. Vzhledem k uvedeným skutečnostem došlo uplynutím promlčecí doby v trvání 5 let k zániku trestní odpovědnosti všech obviněných.

48. Na základě popsanych skutečností Nejvyšší soud rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 11. 2020, sp. zn. 7 To 89/2020, i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Mostě ze dne 9. 10. 2019, sp. zn. 42 T 20/2011. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. současně zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Následně podle § 223 odst. 1 tr. ř. per analogiam z důvodu podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání všech obviněných pro skutek (viz výrok tohoto rozhodnutí), v němž byl obžalobou státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Mostě ze dne 11. 2. 2011, sp. zn. 2 ZT 398/2010, spatřován přečin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 1 tr. zákoníku, zastavil, neboť trestní stíhání je promlčeno.

Poučení: Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

Prohlásí-li obviněný do tří dnů od doby, kdy mu bylo toto usnesení o zastavení trestního stíhání oznámeno, že na projednání věci trvá, v trestním stíhání se pokračuje (§ 11 odst. 4 tr. ř.).

V Brně dne 29. 3. 2022

JUDr. Vladimír Veselý v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Hana Petranová